

YÖNDERLİK PROGRAMI ÖN TESTLERE İLİŞKİN SONUÇ RAPORU

Derleyenler:

Gökçe Bulgan & Tuba Çal

Ekim 2016

ÇELİKEL EĞİTİM VAKFI

YÖNDERLİK PROGRAMI
"Değişime Yön Verenler"

ÇELİKEL EĞİTİM VAKFI

A. AMAÇ

Bu raporda 2016 -17 Yönderlik Programı kapsamında 30 Eylül 2016 tarihinde Rıdvan Çelikel Fen Lisesi/Rıdvan Çelikel Anadolu Lisesi 9, 10, 11. ve 12. Sınıf öğrencilerine uygulanan ön-testlerin sonuçlarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Rapor; a) katılımcı bilgileri, b) veri toplama araçları, c) bulgular ve d) Yönderlik Programı'na katılması önerilen öğrenciler olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır.

Rapor ile ilgili soru ve görüşleriniz için Dr. Gökçe Bulgan (gokce@gokcebulgan.com) ve Tuba Çal (tuba.cal@celikelegitimvakfi.org) ile iletişime geçebilirsiniz.

B. KATILIMCI BİLGİLERİ

Ön-test veri toplama çalışmasına, uygulama sırasında, okulda olan ve katılım göstermeye gönüllü **232 (%66,5) kız** ve **117 (%33,5) erkek** olmak üzere toplam **349 öğrenci** katılmıştır. Öğrenciler 14-18 yaş aralığında olup; bu öğrencilerin yaş ortalaması 15.66 ve yaşlarının standart sapması 1.08'dir. Katılımcılara dair cinsiyet, sınıf düzeyi, üniversitede okumak istediği bölüme karar verme durumu ve Yönderlik Programı'na katılmaya gönüllülük durumu gibi bilgiler aşağıda Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1. Katılımcı Bilgileri
(Katılımcı Sayısı: n, n = 349)

Değişken	n	%
Cinsiyet		
Kız	232	66.5
Erkek	117	33.5
Sınıf düzeyi		
9. sınıf	86	24.6
10. sınıf	92	26.4
11. sınıf	89	25.5
12. sınıf	82	23.5
Bölümüne Karar Verme Durumu		
Evet, karar vermiş	234	67.0
Hayır, kararsız	111	31.8
Belirtmeyen	4	1.2
Yönderlik Programı'na Katılım İsteği		
Evet, katılmak istiyor	223	63.9
Hayır, katılmak istemiyor	121	34.7
Belirtmeyen	5	1.4

YÖNDERLİK PROGRAMI
"Değişime Yön Verenler"

ÇELİKEL EĞİTİM VAKFI

C. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Ön-test uygulamasında kullanılan veri toplama araçlarının tümü sosyal bilimler araştırmalarında kullanılan geçerli ve güvenilir ölçüm araçlarıdır.

Demografik Bilgi Formu: Demografik bilgi formu katılımcıların yaşı, cinsiyeti, sınıfı, üniversitede okumak istediği bölüme karar verme durumu ve Yönderlik Programı'na gönüllü katılım isteği gibi bilgilere ulaşmak amacıyla kullanılmıştır.

İletişim Becerileri Ölçeği: İletişim Becerileri Ölçeği Korkut-Owen ve Bugay (2014) tarafından iletişim becerilerini ölçmek için geliştirilmiş 5'li Likert tipi 25 maddelik bir ölçme aracıdır. Ölçek; bireylerin temel iletişim becerileri, kendini ifade etme, etkin dinleme, sözel olmayan iletişim ve iletişim kurmaya isteklilik gibi alanlarda kendilerini nasıl değerlendirdiklerini ölçmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 125, en düşük puan ise 25'tir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı maddeler toplamı için bu çalışmada .87 bulunmuştur.

Umut Ölçeği: Umut Ölçeği Snyder ve arkadaşları (1997) tarafından geliştirilmiş ve Atik ve Kemer (2009) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış 6'lı Likert tipi 6 maddelik bir ölçektir. Ölçekten alınan yüksek puanlar gençlerin geleceğe dair umutlarının ve amaçlarına güdülenmelerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 36, en düşük puan ise 6'dır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı maddeler toplamı için bu çalışmada .79 bulunmuştur.

İki Boyutlu Benlik Saygısı (Kendini Sevmel/Öz-yeterlik) Ölçeği: İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği, Tafarodi ve Swann (2001) tarafından geliştirilmiş ve Türkçe'ye Doğan (2011) tarafından uyarlanmış 5'li Likert tipi 16 maddelik bir ölçektir. Bireyin kendini değerlendirdiği bu ölçek, benlik saygısını "kendini sevmel" ve "öz-yeterlik" olarak adlandırılan iki farklı boyutta ölçmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar benlik saygısının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek toplam puan 80 (alt boyutların her biri için 40), en düşük puan ise 16'dır (alt boyutların her biri için 8'dir). Ölçeğin iç tutarlık katsayısı maddeler toplamı için bu çalışmada .84 bulunmuştur.

Sosyal Destek Ölçeği: Algılanan Elde Edilebilir Destek Ölçeği, Schulz ve Schwarzer (2003) tarafından geliştirilmiş ve Kapıkıran ve Acun-Kapıkıran (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış 4'lü Likert tipi 8 maddelik bir ölçektir. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireylerin çevrelerinden algıladıkları sosyal desteğin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 32, en düşük puan ise 8'dir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı maddeler toplamı için bu çalışmada .86 bulunmuştur.

YÖNDERLİK PROGRAMI
"Değişime Yön Verenler"

ÇELİKEL EĞİTİM VAKFI

Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği: Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği McWhirter, Rasheed ve Crothers (2000) tarafından geliştirilmiş ve Işık (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış 4'lü Likert tipi 5 maddelik bir ölçme aracıdır. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireyin geleceğe yönelik kariyer planlama sonuçlarına ilişkin bakış açılarının olumlu olduğuna işaret etmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 20, en düşük puan ise 5'tir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .52 olarak bulunmuştur.

Sınav Kaygısı Ölçeği: Sınav Kaygısı Ölçeği Wren ve Benson (2004) tarafından geliştirilmiş, Aydın ve Bulgan (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış 4'lü Likert tipi 30 maddelik bir ölçme aracıdır. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireyin sınav kaygısının yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 120, en düşük puan ise 30'dur. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .94 olarak bulunmuştur.

D. BULGULAR

Toplanan veriler SPSS 21 Programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde Cronbach alfa, tek yönlü varyans analizi ANOVA ve çoklu varyans analizi MANOVA testi teknikleri kullanılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında anlamlılık düzeyi .05 olarak ölçüt alınmıştır.

Öğrencilerin iletişim becerileri, umut, benlik saygısı, algılanan sosyal destek, mesleki sonuç beklentileri ve sınav kaygısı puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla ANOVA testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

YÖNDERLİK PROGRAMI
"Değişime Yön Verenler"

ÇELİKEL EĞİTİM VAKFI

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyete Göre Ölçülen Değişken Puanlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	n	Min X	Mak X	\bar{x}	ss	F	P
İletişim Becerileri	Kız	232	25	125	99.83	10.80	4.551	.034*
	Erkek	117			97.15	11.69		
Umut	Kız	232	6	36	26.48	5.10	4.571	.033*
	Erkek	117			27.69	4.75		
Benlik Saygısı	Kız	232	16	80	55.30	9.59	12.122	.001***
	Erkek	117			59.06	9.38		
Kendini Sevme	Kız	232	8	40	30.43	5.88	6.944	.009**
	Erkek	117			32.14	5.35		
Öz-Yeterlik	Kız	232	8	40	24.87	4.76	14.360	.000***
	Erkek	117			26.92	4.82		
Sosyal Destek	Kız	232	8	32	24.31	5.46	.059	.808
	Erkek	117			24.15	6.11		
Mesleki Beklenti	Kız	232	5	20	17.11	3.55	.528	.468
	Erkek	117			16.84	2.70		
Sınav Kaygısı	Kız	232	30	120	67.13	16.83	9.150	.003**
	Erkek	117			61.33	16.92		

Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre iletişim becerileri ($F=4.551$, $p<.05$), umut ($F=4.571$, $p<.05$), benlik saygısı toplam puanı ($F=12.122$, $p<.001$), benlik saygısının kendini sevme ($F=6.944$, $p<.01$) ve öz-yeterlik ($F=14.360$, $p<.001$) alt boyutları ile sınav kaygısı ($F=9.150$, $p<.01$) puanları açısından anlamlı düzeyde farklılık gösterdikleri bulunmuştur. Öğrencilerin puan ortalamalarına bakıldığında kızların erkeklere kıyasla iletişim becerileri ve sınav kaygısı puanlarında daha yüksek; umut, benlik saygısı toplam puanı, benlik saygısının kendini sevme ve öz-yeterlik alt boyutlarında ise daha düşük puan aldıkları görülmektedir. Başka bir deyişle kızlar erkekler ile kıyaslandığında iletişim beceri konusunda daha etkili ve sınav konusunda daha kaygılıdır. Erkekler ise kızlarla kıyaslandığında geleceğe dair daha umutlu ve benlik saygıları (kendini sevme ve öz-yeterlik) daha yüksektir. Öğrencilerin çevrelerinden algıladıkları sosyal destek ($F=.059$, $p>.05$) ve mesleki sonuç beklentileri ($F=.528$, $p>.05$) alanlarında cinsiyetler arası istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

YÖNDERLİK PROGRAMI
"Değişime Yön Verenler"

ÇELİKEL EĞİTİM VAKFI

Öğrencilerin iletişim becerileri, umut, benlik saygısı, algılanan sosyal destek, mesleki sonuç beklentileri ve sınav kaygısı puanlarının sınıf düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla MANOVA testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Ölçülen Değişken Puanlarına İlişkin MANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Sınıf	N	\bar{x}	ss	F	p
İletişim Becerileri	9. sınıf	86	101.20	11.42	5.509	.001***
	10. sınıf	91	101.20	10.84		
	11. sınıf	88	95.75	11.42		
	12. sınıf	82	97.40	10.14		
Umut	9. sınıf	86	27.94	5.06	5.719	.001***
	10. sınıf	91	27.96	4.78		
	11. sınıf	88	25.60	4.85		
	12. sınıf	82	25.95	5.02		
Benlik Saygısı	9. sınıf	86	58.63	10.62	3.776	.011*
	10. sınıf	91	57.74	9.10		
	11. sınıf	88	54.33	9.19		
	12. sınıf	82	55.45	9.25		
Kendini Sevme	9. sınıf	86	32.60	6.04	4.786	.003**
	10. sınıf	91	31.38	5.33		
	11. sınıf	88	29.45	5.75		
	12. sınıf	82	30.57	5.49		
Öz-Yeterlik	9. sınıf	86	26.02	5.51	2.218	.086
	10. sınıf	91	26.36	4.61		
	11. sınıf	88	24.88	4.55		
	12. sınıf	82	24.88	4.69		
Sosyal Destek	9. sınıf	86	25.15	5.04	1.360	.255
	10. sınıf	91	24.14	5.70		
	11. sınıf	88	23.42	6.19		
	12. sınıf	82	24.29	5.71		
Mesleki Beklenti	9. sınıf	86	17.52	2.23	2.132	.096
	10. sınıf	91	17.32	5.08		
	11. sınıf	88	16.38	2.26		
	12. sınıf	82	16.87	2.43		
Sınav Kaygısı	9. sınıf	86	66.01	16.68	.095	.963
	10. sınıf	91	65.11	17.01		
	11. sınıf	88	64.65	17.89		
	12. sınıf	82	65.29	16.83		

YÖNDERLİK PROGRAMI
"Değişime Yön Verenler"

ÇELİKEL EĞİTİM VAKFI

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin sınıf düzeyi değişkenine göre iletişim becerileri $F(21, 968.232) = 5.509, p < .001$; Wilk's $\Lambda = 1.833$, kısmi $\eta^2 = .046$, umut $F(21, 968.232) = 5.719, p < .001$; Wilk's $\Lambda = 1.833$, kısmi $\eta^2 = .048$, benlik saygısı toplam puanı $F(21, 968.232) = 3.776, p < .05$; Wilk's $\Lambda = 1.833$, kısmi $\eta^2 = .032$ ile benlik saygısının kendini sevme $F(21, 968.232) = 4.786, p < .01$; Wilk's $\Lambda = 1.833$, kısmi $\eta^2 = .040$ alt boyutu puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gösterdikleri bulunmuştur.

Bu farklılıkların hangi sınıf düzeyleri arasında geçerli olduğunun saptanabilmesi için yapılan post-hoc Scheffe testinde iletişim becerileri puanlarında 9. sınıfların ($\bar{x}=101.20, ss=11.42$) 11. sınıflar ($\bar{x}=95.75, ss=11.42$) ile ve 10. sınıfların ($\bar{x}=101.20, ss=10.84$) 11. sınıflar ($\bar{x}=95.75, ss=11.42$) ile kıyaslandığında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, yapılan Scheffe testinde 9. sınıfların ($\bar{x}=27.94, ss=5.06$) 11. sınıflar ($\bar{x}=25.60, ss=4.85$) ile kıyaslandığında ve 10. sınıfların ($\bar{x}=27.96, ss=4.78$) 11. sınıflar ($\bar{x}=25.60, ss=4.85$) ile kıyaslandığında umut puanlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Buna ek olarak, Scheffe testinde benlik saygısı toplam puanlarında 9. sınıfların ($\bar{x}=58.63, ss=10.62$) 11. sınıflar ($\bar{x}=54.33, ss=9.19$) ile kıyaslandığında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Son olarak, benlik saygısının kendini sevme alt boyutunda 9. sınıfların ($\bar{x}=32.60, ss=6.04$) 11. sınıflar ($\bar{x}=29.45, ss=5.75$) ile kıyaslandığında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Sınıf düzeyinde benlik saygısının öz-yeterlik alt boyutu ile öğrencilerin algılanan sosyal destek, mesleki sonuç beklentileri ve sınav kaygısı puanları söz konusu olduğunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

E. YÖNDERLİK PROGRAMI'NA KATILMASI ÖNERİLEN ÖĞRENCİLER

Öğrencilerin iletişim becerileri, umut, benlik saygısı, çevrelerinden algıladıkları sosyal destek, mesleki sonuç beklentileri ve sınav kaygısı değişkenlerinden aldıkları bireysel toplam puanlara bakılarak yapılan ön-testte Yönderlik Programı'na katılmaya gönüllü ve istekli olduğunu yazılı olarak ifade eden öğrenciler arasından belirtilen bu alanlarda ortalama veya ortalamanın altında puan alarak kendilerini geliştirmeye en çok ihtiyaç duyduğu düşünülen öğrenciler ihtiyaç sırasına göre şu şekildedir:

Bilgi gizliliği gereği öğrencilerin bilgilerine burada yer verilmemektedir.

YÖNDERLİK PROGRAMI
"Değişime Yön Verenler"

ÇELİKEL EĞİTİM VAKFI

Liste göz önüne alınarak geçmişte yönlen olmuş öğrenciler çıkarılıp; bu yılın yönderlerinin 15 kadın, 11 erkek olduğu düşünüldüğünde, ihtiyaç sırasına göre 15 kız ve 11 erkek öğrencinin sınıf düzeylerini de göz önüne alarak seçilmesi önerilmektedir.

F. ÇEŞİTLİ İSTATİSTİKLER

Tablo 4. Katılımcıların Sınıf Düzeyleri ve Cinsiyetlerine Göre Bölümlerine Karar Verme Sonuçları

SINIFLAR/ CİNSİYET	BÖLÜME KARAR VERME DURUMU					TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI
	Karar Verenler		Karar Veremeyenler		Belirtmeyen	
	n	%	n	%	n	
9. SINIFLAR	59	69.	25	29.	2	86
Kadın	42	49.	22	26.	2	66
Erkek	17	20.	3	03.	-	20
10. SINIFLAR	51	55.	39	42.	2	92
Kadın	26	28.	23	25.	2	51
Erkek	25	27.	16	17.	-	41
11. SINIFLAR	54	61.	35	39.	0	89
Kadın	36	40.	23	26.	-	59
Erkek	18	21.	12	13.	-	30
12. SINIFLAR	70	85.	12	15.	0	82
Kadın	47	57.	9	11.	-	56
Erkek	23	28.	3	04.	-	26

Tablo 4 incelendiğinde, 12. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre Üniversitede öğrenim görecekleri bölümlere ilişkin hedefleri konusunda daha kararlı olduğunu göstermektedir. Sınıflara göre bölüm hedefi konusunda kararlı olma sıralaması şöyledir: 12. sınıflar, 9. sınıflar, 11. sınıflar ve 10. sınıflardır.

YÖNDERLİK PROGRAMI
"Değişime Yön Verenler"

ÇELİKEL EĞİTİM VAKFI

G. ÖZEL TEŞEKKÜR

Bu raporun hazırlanabilmesi için ön test saha çalışmalarına katılarak, verilerin toplanması ve sonrasında verilerin elektronik ortama aktarılması süreçlerinde özverili çalışma ve gönüllü destekleri için kıvılcıklarımızdan Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji lisans öğrencileri Buse Beytekin ve Simge Ersönmez'e; ön test saha çalışmalarında işbirlikçi tutum ve katkıları için Rıdvan Çelikel Fen Lisesi Okul Yönetimi ve değerli öğretmenlerimize; öğrencilerin beceri alanlarına ilişkin ihtiyaçlarını analiz edebilmemiz için ölçeklerini kullanmamızı ve geliştirmemize izin veren değerli bilim insanlarına ve Yönderlik Programı proje ekibimize teşekkürlerimizi sunarız. Birlikte daha güçlüyüz!

YÖNDERLİK PROGRAMI
"Değişime Yön Verenler"

